

Algemeen

- In vervolg op de Europese Raad van 26 maart en de 'EU Roadmap towards lifting containment measures' van 15 april, presenteerden Europese Raad-voorzitter Michel en Commissie-voorzitter Von der Leyen op dinsdag 21 april een 'EU Roadmap for Recovery'. Naar verwachting zullen regeringsleiders de Roadmap for Recovery tijdens de Europese Raad van 23 april verwelkomen en de Eurogroep en de Europese Commissie tasken m.n. de investeringsimpuls uit te werken in een herstellepakket met het MFK als kern. Vervolgens zal de Europese Commissie naar verwachting 29 april komen met een aangepast Meerjarig Financieel Kader 2021-2027, een Actieplan met concrete acties en tijdsplan, en een aangepast werkprogramma voor 2020. Mogelijk wordt met het Actieplan het aangepaste werkprogramma bedoeld, dat is nog onduidelijk.
- De Roadmap gaat niet in op het Recovery Fund uit de Eurogroep conclusies van 9 april. In zijn uitnodigingsbrief aan regeringsleiders voor de ER stelt Michel dat een dergelijk Recovery Fund er zo snel mogelijk moet komen. Het moet voldoende van omvang zijn en gericht op de sectoren en regio's die het meest geraakt zijn. De ER zou de Commissie moeten tasken een behoeften analyse te maken en met een voorstel te komen met het MFK als kern.

Samenvatting Roadmap

- **Doel** van de Roadmap is de Europese economieën opnieuw aan te jagen en te hervormen, gericht op een meer weerbaar, duurzaam en eerlijk Europa.
- De Roadmap beschrijft eerst een viertal uitgangspunten en gaat daarna in op vier actielijnen (Interne markt; investeringsimpuls; de internationale dimensie; governance).
- De Roadmap gaat uit van vier **uitgangspunten**. 1) omdat niet alle economieën gelijk geraakt worden en het herstel niet asymmetrisch mag zijn moet de Roadmap gebaseerd zijn op *solidariteit, cohesie en convergentie*. 2) vanwege de inherente onzekerheden verbonden aan de crisis moet de Roadmap *flexibel zijn en meebewegen in de tijd*. 3) het herstel moet *inclusief* zijn met betrokkenheid van lidstaten, regio's, bedrijfsleven en andere stakeholders. EU acties zijn aanvullend op die van de lidstaten. Subsidiariteit moet worden gerespecteerd. 4). EU *waarden, fundamentele rechten en de rechtsstaat* moeten volledig worden gerespecteerd.
- De Roadmap gaat in op **vier actielijnen**:
 - 1) Een volledig functionerende en gerevitaliseerde interne markt. Onder deze kapstok wordt gepleit de interne markt als basis van onze welvaart en weerbaarheid te versterken. Verder moeten waardeketens worden hersteld en gediversifieerd. De groene en digitale transitie moeten een centrale en prioritaire rol spelen bij het herstel en de modernisering van de economie. Het gaat dan o.a. om het investeren in schone en digitale technologieën en circulaire economie. Dit creëert groei en banen, maakt ons meer concurrerend, weerbaar en minder afhankelijk.

De strategische autonomie van de EU moet worden versterkt door een dynamisch industriebeleid, steun voor het mkb en start-ups en foreign direct investment screening. Er moet geïnvesteerd worden in strategische waarde ketens om overafhankelijkheid van derde landen te voorkomen.

Vervolmaking van de Bankenunie en de kapitaalmarktunie is nodig om de financiële sector een rol te laten spelen bij het herstel. De EU zou ook moeten kijken naar de mogelijkheid faillissementen van gezonde bedrijven te voorkomen. Een analyse van de effecten van de crisis op sociaal-economische sectoren moet een gerichte beleidsreactie mogelijk maken.

- 2) Investeringsimpuls. Investerings gericht op herstel moeten zowel publiek als privaat zijn en zowel op EU-niveau als in de lidstaten. Investerings moeten gericht zijn op de groene en digitale transitie, de circulaire economie, cohesiebeleid en het gemeenschappelijk landbouwbeleid. De EU Green Deal geldt hierbij als essentiële duurzame groeistrategie. Daarnaast moet geïnvesteerd worden in digitale capaciteiten, infrastructuur en technologie. Het MFK 2021-2027 wordt essentieel voor de investeringen in herstel; het zal de

herstelplannen van de lidstaten en de EU beleidsdoelen moeten ondersteunen en moeten worden gekalibreerd naar de behoeften in sectoren en regio's. Daarnaast zal de EIB een belangrijke rol spelen bij de investeringen in herstel. Het bedrag, de doelen en het tijdsplan van deze investeringsimpuls zullen worden uitgewerkt in een herstellepakket in combinatie met een aangepast MFK 2021-2027 (de Commissie presenteert die 29 april).

- 3) Internationaal handelen. Het is van belang dat de EU in multilateraal kader samen met de VN, WTO, G20, G7 vormgeeft aan herstel. Met daarbij aandacht voor de naburige lidstaten en Afrika. Daarnaast is het van belang handelsstromen en waardeketens te herstellen.
- 4) Governance. De EU zal uit de crisis lessen moeten trekken voor het eigen functioneren. Zoals een meer effectief en gecoördineerd optreden, met behoud van subsidiariteit. En behoud van fundamentele waarden en het respecteren van de rechtsstaat.

Appreciatie

- De **uitgangspunten** van de Roadmap kunnen worden onderschreven.
- Het is positief dat de **interne markt** en de versterking daarvan in de Roadmap als kapstok voor herstelacties worden gebruikt en dat de **groene en digitale transities** als prioritair worden gezien voor het herstel. Zowel voor de beleidsinhoudelijke richting, als voor de investeringsimpuls.
- De Roadmap is nog wel heel algemeen en op hoofdlijnen. Veel zal dus afhangen van de uitwerking. De Roadmap schuift specificering en uitwerking door naar het Actieplan met concrete maatregelen en het herstellepakket in combinatie met het aangepast MFK waar de Commissie 29 april mee komt. Vormgeving, financiering en tijdelijkheid zijn hierbij belangrijke aspecten. Hier zal EZK dus scherp op moeten zijn.
- V.w.b. de **groene transitie** is het van belang om vast te houden aan de ambities en de tijdslijn van de Green Deal (o.a. het nog dit jaar aanscherpen van het EU 2030-broeikasgasreductiedoel naar 55% o.b.v. een Impact Assessment die de Commissie in september zal presenteren). Daarnaast is het goed te benadrukken dat uitgaven de EU klimaat- en milieudoelen niet mogen schaden en we dus lock-ins in fossiel moeten voorkomen. Ook kan worden benadrukt dat elementen uit de GD en EGDIP naar voren kunnen worden gehaald om een green recovery te versterken.
- Wat opvalt is dat in de Roadmap het belang van **onderzoek en innovatie** voor herstel en concurrentievermogen niet wordt benoemd.
- De Roadmap stelt dat het MFK een belangrijk instrument is om bij te dragen aan een volledig functionerende en gemoderniseerde **interne markt**. Die link is ons niet helemaal duidelijk.
- Wat betreft de **strategische autonomie** is het goed dat de Commissie verschillende ecosystemen en waardeketens wil onderzoeken om met passende maatregelen te komen ter stimulering van onze weerbaarheid. Hierbij is het van belang om de voordelen van onze open economie goed in het oog te houden. Maatregelen moeten proportioneel zijn. Om onnodig overheidsfalen te voorkomen is hierbij een maatwerk aanpak en analyse op basis van een goed afwegingskader nodig. Naast het industriebeleid en fdi-screening valt ook te denken aan diversificatie van afhankelijkheden en sterk mededingingsrecht.
- In de Roadmap wordt t.a.v. de **investeringsimpuls** de noodzaak van een behoeften analyse niet benoemd en wordt geen link gelegd tussen investeringen en het doorvoeren van structurele economische hervormingen, beide punten waar Nederland belang aan hecht. Minpunt is dat naast de groene en digitale transities ook cohesie en GLB als terreinen voor investeringen worden genoemd. Dit vermindert de ruimte voor herprioritering.
- Het aspect van de **arbeidsmarkt** is in de Roadmap onderbelicht. Bij de analyse van de economische sectoren moet ook worden gekeken naar het arbeidsaanbod en de relatie met het vrij verkeer van werknemers. Zijn er bij het terughalen van productie naar de EU wel arbeidskrachten beschikbaar en zo ja, waar in de EU?
- T.a.v. **governance** is het zaak naast de governance van de EU ook wordt gekeken naar de governance/bestuurskracht in lidstaten. Zo zie je dat de capaciteiten om burgers en bedrijven te ondersteunen afhankelijk zijn van de kwaliteit van het functioneren van overheden (vgl. overbelaste websites waardoor steunregelingen niet kunnen worden weggezet).